

prof. Zbigniew Luty
Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

Wirtualny wymiar informacji finansowych

W rachunkowości informacja posiada „materialną” podstawę w postaci dowodu księgowego odzwierciedlającego zaistniałą operację gospodarczą, a ujęta w księgach rachunkowych informacja (tzw. dana) przyjmuje postać widzialną i jako taka nie może być wirtualna. Jednakże informacja musi być konstruowana poprawnie logicznie, to znaczy przy pełnej zgodności z obowiązującym prawem musi być poprawna ekonomicznie. Zastosowanie zasady memoriałowej w rachunkowości jest spełnieniem poprawności zastosowania prawa bilansowego, natomiast rzeczywiste lub potencjalne doprowadzenie informacji do zgodności ujęcia memoriałowego i pieniężnego jest poprawne ekonomicznie. Dlatego, dla piszącego ten artykuł, wirtualny wymiar rachunkowości oznacza sytuację, w których kreuje się i ujawnia informacje o stanach finansowych w ujęciu memoriałowym, które to stany nigdy nie były, nie są i nie będą zrealizowane pieniężnie. Ukażmy kilka przykładów.

1. Kapitał z aktualizacji wyceny aktywów trwałych
2. Kapitał zapasowy powstały w procesie połączenia jednostek metodą nabycia
3. Ujemna wartość firmy w połączeniach jednostek

Artykuł oparty jest na polskim prawie bilansowym, tzn. ustawie o rachunkowości.

Kapitał z aktualizacji wyceny aktywów trwałych

Kapitał z aktualizacji wyceny powstaje na skutek przeszacowania środków trwałych. Wzrost wartości rynkowej środków trwałych wywołuje chęć ujęcia ich wartości jak najbliższej poziomowi realnego. Zdawało by się, że jest tu realizowana zasada wiernego, rzetelnego obrazu stanu finansowego jednostki. Ustalona zgodnie z prawem wyższa wartość początkowa środka trwałego powoduje zwiększony odpis umorzenia i w konsekwencji przyrost wartości netto. Przyrost wartości netto odzwierciedlony jest przyrostem kapitału z aktualizacji wyceny. Tenże kapitał nie będzie pokryty pieniężnie, ma zatem ma wymiar wirtualny.

Wirtualne wartości w połączeniach jednostek

W sytuacji połączenia jednostek gospodarczych cena przejęcia określana jest w niewielkim uproszczeniu jako iloczyn wyemitowanych w celu połączenia instrumentów kapitałowych oraz ich ceny rynkowej (godziwej wartości). Zmiana (przyrost) kapitału akcyjnego, przyrost kapitału zapasowego, powstała wartość firmy (dodatnia lub ujemna), suma bilansowa oraz przyszłe wyniki finansowe uzależnione są od ustalonego parytetu wymiany oraz wartości jednostek z oszacowania na dzień ogłoszenia istotnych warunków połączenia. Zarówno zmiana kapitału zapasowego jak i wartość firmy nie są pokryte pieniężnie, zatem w przyjętej konwencji funkcjonują w obszarze wartości wirtualnych.

Założyłem, że istnieją obiektywne prawa ekonomiczne. Szczególnie istotne jest prawo pieniężnego pokrycia ujawnianych składników majątkowych i kapitałów. Decyzje podejmowane wbrew prawom ekonomicznym potrafią obalać systemy innej ekonomii. Stanowione regulacje ekonomiczne, w tym bilansowe nie mogą być sprzeczne z naturą ekonomii. Nie wolno stawiać ponad naturą ekonomii interesów grup lobbujących, albowiem demokracja nie zawsze ma rację w konfrontacji z funkcjonowaniem sił społecznych, emocji, paniki czy specyficznych zachowań.